



КРИМІНАЛІСТИКА І СУДОВА МЕДИЦИНА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ЗАГРОЗ

Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 125-річчю від дня народження професора Миколи Миколайовича Бокаріуса та 85-річчю кафедри криміналістики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

12 листопада 2024 р.
м. Харків



НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
КАФЕДРА КРИМІНАЛІСТИКИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ ЗЛОЧИННОСТІ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА В. В. СТАШИСА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР «ІНСТИТУТ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ІМ. ЗАСЛ. ПРОФ. М. С. БОКАРІУСА»

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІЖНАРОДНИЙ КОНГРЕС КРИМІНАЛІСТІВ

КРИМІНАЛІСТИКА І СУДОВА МЕДИЦИНА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ЗАГРОЗ

Збірник матеріалів

міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої 125-річчю від дня народження професора Миколи
Миколайовича Бокаріуса та 85-річчю кафедри криміналістики
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

м. Харків, 12 листопада 2024 року

Харків
«Право»
2024

УДК [343.98+340.6](082)

К84

Редакційна колегія:

А. П. Гетьман, В. М. Шевчук, С. С. Демидова

Криміналістика і судова медицина в умовах сучасних викликів К84 та глобальних загроз : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 125-річчю від дня народження проф. М. М. Бокаріуса та 85-річчю каф. криміналістики Нац. юрид. ун-ту ім. Ярослава Мудрого, м. Харків, 12 листоп. 2024 р. / [редкол.: А. П. Гетьман, В. М. Шевчук, С. С. Демидова] ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. криміналістики ; Нац. акад. прав. наук України ; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса Нац. акад. прав. наук України [та ін.]. – Харків : Право, 2024. – 348 с.

ISBN 978-617-8518-96-7

У збірнику викладено матеріали обговорень таких наукових і практичних проблем: вплив наукових ідей професора М. М. Бокаріуса на розвиток сучасної криміналістики та судової експертизи; тенденції розвитку криміналістики в умовах євроінтеграційних процесів; сучасні способи та методи виявлення, вилучення, аналізу та дослідження доказів; глобальні кіберзагрози та міжнародні стратегії кібербезпеки; інтеграція інформаційних технологій у практику органів досудового розслідування та суду; штучний інтелект у криміналістиці та судовій експертизі; цифрова криміналістика та цифрові докази: проблеми та перспективи; перспективні напрями розвитку криміналістичної тактики та методики розслідування кримінальних правопорушень; інновації у сфері використання спеціальних знань; судово-медична експертиза в умовах війни; використання ДНК-аналізу та інших сучасних методів у дослідженнях; імплементація міжнародного досвіду використання криміналістичних знань в Україні; міжнародне співробітництво у боротьбі з транснаціональною злочинністю.

Для працівників органів правопорядку, науковців, викладачів, аспірантів та студентів юридичних навчальних закладів і широкого кола осіб, яких цікавлять сучасні проблеми криміналістики і судової експертизи.

УДК [343.98+340.6](082)

Матеріали викладено в авторській редакції з незначною коректурою.

Відповідальність за їхню якість, достовірність, а також відсутність у них відомостей, що становлять державну таємницю та інформацію для службового користування, несуть автори.

ISBN 978-617-8518-96-7

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2024

| | |
|--|-----|
| Анастасія Кошевець | |
| ТАКТИКА ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧОГО З ОПЕРАТИВНИМИ СПІВРОБІТНИКАМИ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ПЕРЕПРАВЛЕННЯ ОСІБ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ..... | 225 |
| Іван Кубарєв, Сергій Барган | |
| ДІАГНОСТИКА ПРАВДИВИХ ПОКАЗАНЬ ЗАСОБАМИ ЛІНГВІСТИКИ: МЕТОД SCAN | 228 |
| Катерина Латиш | |
| ЦИФРОВІ СЛІДИ: ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ | 233 |
| Олена Макарова | |
| КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЖЕРТВ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ: КООРДИНАЦІЯ РОБОТИ СУДОВО- МЕДИЧНИХ ЕКСПЕРТІВ, ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ТА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ..... | 235 |
| Дар'я Милостива, Анна Бабченко | |
| КОНТАМІНАЦІЯ – ОСНОВНА ПРОБЛЕМА ДНК-ТЕХНОЛОГІЙ..... | 240 |
| Михайло Мирошниченко, Лілія Сухарєва | |
| ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТВАРИНАХ У СУДОВІЙ МЕДИЦИНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ..... | 242 |
| Ярослав Мишков | |
| «СЛІДОВА КАРТИНА» ЯК ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВOPOPУШЕНЬ | 244 |
| Олександр Могилєвський | |
| ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПЕРЕШКОДЖАННЯ ЗАКОННИЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА ІНШИХ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ..... | 248 |
| Олег Муєєнко | |
| ПРОБЛЕМИ РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ВИКОРИСТАННЯ З МЕТОЮ ОТРИМАННЯ ПРИБУТКУ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ, БЛАГОДІЙНИХ ПОЖЕРТВ АБО БЕЗОПЛАТНОЇ ДОПОМОГИ | 251 |
| Олег Наранович, Руслан Колобнєв | |
| ВПЛИВ АКРЕДИТАЦІЇ ЛАБОРАТОРІЙ СУДОВО-ЕКСПЕРТНИХ УСТАНОВ НА ДОСТОВІРНІСТЬ РЕЗУЛЬТАТІВ ЕКСПЕРТИЗ..... | 255 |

3. Blozis J. Forensic DNA evidence collection at a crime scene: an investigator's commentary. *Forensic Sci Rev.* 2010;22:121–130.

Михайло Мирошниченко

*доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри загальної та клінічної патологічної
фізіології імені Д. О. Альперна,
Харківський національний медичний університет,
м. Харків, Україна*

Лілія Сухарєва

*очна аспірантка кафедри загальної та клінічної патологічної
фізіології імені Д. О. Альперна,
Харківський національний медичний університет,
м. Харків, Україна*

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТВАРИНАХ У СУДОВІЙ МЕДИЦИНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ

Експеримент, як відомо, є основним методом патологічної фізіології, під час якого моделюють на тваринах різні явища, процеси, стани та хвороби з метою пізнання їх механізмів розвитку та розробки методів діагностики, профілактики та лікування.

Розвиток судової медицини є неможливим без проведення комплексних експериментальних досліджень на тваринах. Серед останніх найбільш використовуваними є щури, свині, миші, кролі та собаки [1–3]. Дослідження на тваринах у судовій медицині проводять з метою визначення механізмів ушкодження тканин, органів і систем, а також механізмів смерті при дії на організм екзогенних хімічних, біологічних та фізичних факторів. Численні експериментальні дослідження дозволили визначити ушкоджуючу дію на організм людини різної вогнепальної зброї, боєприпасів, механізми ушкодження при ножових пораненнях.

Експериментальні дослідження на тваринах є ключовим інструментом у вивченні вибухових травм. Вони дозволяють моделювати обставини отримання травм, що сприяє розумінню причин та механізмів смертельних випадків. Наприклад, використовуються моделі осколкового

проникнення, проникаючої балістичної черепно-мозкової травми, а також моделі прискорення та уповільнення при черепно-мозковій травмі. У судовій медицині такі моделі допомагають реконструювати події, аналізуючи динаміку та характер ушкоджень, що може бути вирішальним для розслідування злочинів і встановлення істини [5, 6].

Дослідження на експериментальних тваринах, що включають введення лабораторним тваринам різних отруйних речовин (токсинів, наркотиків та ін.), дозволяють судовим медикам оцінити летальні дози, симптоматику отруєнь та шляхи виведення речовин з організму. Важливими для розуміння є глибокі знання фармакології та фармакокінетики, що дозволяють оцінити потенційні наслідки токсичних речовин у тілі та тривалість їхнього впливу, що критично важливо для об'єктивного судово-медичного висновку [7].

Вивчення процесів трупного розкладання за різних умов (температури, вологості) на лабораторних тваринах стало важливим інструментом для точного визначення часу та обставин смерті в кримінальних розслідуваннях. Використання модельних організмів, таких як гризуни та свині, допомогло дослідникам відповісти на ключові питання щодо посмертного мікробного розкладання, зокрема, впливу ґрунту, маси трупа, одягу та місця взяття проб. Ці експерименти не тільки підтвердили точність моделей розкладання людських останків, але й надали можливість тестувати гіпотези та концепції, які потім застосовуються у дослідженні людських тіл для прогнозування посмертного інтервалу [8, 9].

Таким чином, використання лабораторних тварин у науково-дослідній роботі у судовій медицині має важливе теоретичне та практичне значення. Обов'язковим при проведенні експериментальних досліджень є додержання загальноприйнятих вимог та правил.

Література:

1. Mole, C. G., & Heyns, M. (2019). Animal models in forensic science research: justified use or ethical exploitation?. *Science and Engineering Ethics*, 25(4), 1095–1110.
2. Cattaneo, C., Maderna, E., Rendinelli, A., & Gibelli, D. (2015). Animal experimentation in forensic sciences: How far have we come?. *Forensic science international*, 254, e29-e35.
3. Zhao, D. (2019). Animal Experiments in Forensic Science. *Forensic Medicine and Human Cell Research: New Perspective and Bioethics*, 123–146.

4. Dempsey, N., & Blau, S. (2020). Evaluating the evidentiary value of the analysis of skeletal trauma in forensic research: A review of research and practice. *Forensic science international*, 307, 110140.
5. Risling, M., & Davidsson, J. (2012). Experimental animal models for studies on the mechanisms of blast-induced neurotrauma. *Frontiers in neurology*, 3, 30.
6. Mykhalenko, O., Mishalov, V., Kozlov, S., & Varfolomeiev, Y. (2024). Forensic characteristics of in-juries from thermo-baric explosive device.
7. Drummer, O. H. (2010). *Forensic toxicology*. Exs, 100, 579–603.
8. Belk, A. D., Deel, H. L., Burcham, Z. M., Knight, R., Carter, D. O., & Metcalf, J. L. (2018). Animal models for understanding microbial decomposition of human remains. *Drug Discovery Today: Disease Models*, 28, 117–125.
9. Stokes, K. L., Forbes, S. L., Benninger, L. A., Carter, D. O., & Tibbett, M. (2009). Decomposition studies using animal models in contrasting environments: evidence from temporal changes in soil chemistry and microbial activity. *Criminal and environmental soil forensics*, 357–377.

Мишков Я. Є.

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри криміналістики
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
м. Харків, Україна*

«СЛІДОВА КАРТИНА» ЯК ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Одним з елементів криміналістичної характеристики є типова «слідова картина», що включає комплекс матеріальних, ідеальних та цифрових слідів, які є характерними для відповідного виду злочинної діяльності [1, с. 135–139]. Типізація тих чи інших слідів, які характеризують відповідне кримінальне правопорушення, є наслідком узагальнення значного обсягу злочинних проявів окремого виду, де способи злочинної діяльності були достатньо схожими, що і розглядалось у якості підстав для утворення свого роду банку даних, що характеризують окремий вид злочинної діяльності [4, с. 826–835]. Звісно ж, що такий підхід дає уявлення про «слідову картину» [3, с. 148–151] більш повно і багатогранно, що може сприяти швидкій орієнтації слідчого під час організації розслідування.

Наукове видання

КРИМІНАЛІСТИКА І СУДОВА МЕДИЦИНА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ЗАГРОЗ

Збірник матеріалів
міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої
125-річчю від дня народження професора
Миколи Миколайовича Бокаріуса
та 85-річчю кафедри криміналістики
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

м. Харків, 12 листопада 2024 року

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 26.12.2024. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 20,2. Обл.-вид. арк. 19. Тираж 100 пр. Зам. № 247

ТОВ «Видавничий дім «Право»,
вул. Харківських Дивізій, 11/2, м. Харків, Україна
Для кореспонденції: а/с 822, м. Харків, 61023, Україна
Тел.: (050) 409-08-69, (067) 574-81-20, (063) 254-50-84
Вебсайт: <https://pravo-izdat.com.ua>
E-mail для замовників послуг: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для покупців: sales@pravo-izdat.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8024 від 05.12.2023

Виготовлено ТОВ «Промарт»,
вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна
Тел. (057) 717-25-44
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5748 від 06.11.2017